

Naujienu Antroji Dalis

NR. 819

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXII METAI

J. KAUNAS

BENDRUOMENĖS VOTIS

Prieš kokią savaitę laiko mano rankon pakliūvo Vieniybės egzempliorius iš š. m. bal. 28 d. Akin įkrito žinutė iš bendruomenės. Barasi. Pasirašo Apylinkės Valdyba.

Ligi šiol tik apygardos triukšmaudavo. Dabar atsirado triukšmaujanti apylinkė. Reikia, sakau, nueiti pas kaimyną Jonušį. Kas nors daugiau iš dviejų galvų paaiškės.

Nueinu. Rodau jam Vienibę. Jis man rodo Dirvos 43 nr.

— Žiūrėk, sako Jonušis, ta pati žinutė ir Dirvoje patalpinta. Aš garsiai skaitau iš Vieniybės. Jonušis klausia ir akimis seka, kas Dirvoje parašyta. Vieniybės rašo (pabraukimai mano):

“Viešas pareiškimas.

L. B. Gage Parko Apylinkės Valdyba sąryšis su Naujienose š. m. Nr. 75, 82 ir kt. pasirodžiusiais visuomenę klaidinančiais, tiesa nepagrįstais bei tendencingai iškreiptais aprašymais, pasirašytais įvairiomis slapyvardėmis dėl rengtos š. m. kovo 19 d. paskaitos: “Bendradarbiavimas su pavergta tauta” pareiškia:

1. Apylinkės valdyba, sekdamas lietuviškojo gyvenimo vystymosi eiga...”

Čia Jonušis mane pertraukė, sakydamas:

— Prisiplakėliai ne tik seka, bet ir ardo lietuvišką darbą.

Nustebęs klausiu:

— Kur faktai?

— Nagi, sako, yra Čikagoje tokia mažytė apylinkė, kurios valdybon įsitrynė toks mažas vyrelis. Pasisiūlė pirmininkauti. Kiti valdybos nariai tylėdami pritarė. Tą pat dieną mažasis pirmininkas iš valdybos išmetė vyresnio amžiaus asmenį. Mažas, kaip svrplys, o kanda, kaip šėškas. Skaityk toliau.

Vieniybės rašo:

“...jau nuo seniau rengia kultūrinės popietes su įvairiomis paskaitomis. Šį kartą Ap. valdyba nutarė surengti paskaitą: “Bendradarbiavimas su pavergta tauta”. Paskaita savo sudėtyje neturi jokių bendradarbiavimo elementų su Lietuvos okupantu ar jo institucijomis, ką apyl. valdyba griežtai atmeta.

“2. Paskaitininkai prof. Ged. Galva, dr. Z. Rekašius ir dr. T. Remeikis savo kalbų įžangoje svariais argumentais paneigė bet kokias bendradarbiavimo galimybes su Lietuvos okupantu. Paskaitininkai apžvelgė lietuvių tautos istorinį vystymosi procesą, nagrinėjo įvairias galimybes bei formas dėl mūsų išsivijios santykiavimo su pavergta tauta. Paryškino ir tai, kokia gali būti iš to nauda pa-

čiai tautai ir mūsų išsivijai...”

Čia Jonušis sušuko:

— Tėvynės pardavimas!

— Kodėl pardavimas?—klausiu.

— Argi tu, sako, nesupranti, kad po šitokių santykiavimu slepiasi okupanto propaganda. Skaityk toliau.

Vieniybės rašo:

“...3. Apylinkės valdyba yra priversta pasmerkti Naujienų slapukų pastangas už tendencingai iškreiptus ir tiesa nepagrįstus paskaitos aprašymus, kuriais klaidinama visuomenė.

Kartą prof. V. Biržiška (šventvagiškas garbingų mirusių asmenų šaukimas liudininkais! — Įsiterpė Jonušis) spaudos slapukus pavadino “spaudos banditais”, su kuriais reikia kovoti.

Apylinkės Valdyba”.

Man pabaigus skaityti, Jonušis sako:

— Dirvos tekstas sutinka su Vieniybės tekstu, išskiriant paskutinį posmą, kurio Dirvoje nėra.

— Na tai matai, sakau. Naujienų slapukai apsimelavo truputį...

Čia Jonušis mane nutraukė: Vieniybės apsidegutavo. Ar tu žinai, kas tai yra slapukas?

— Tas, kuris rašo į laikraštį, prisidengęs slapyvardžiu.

— Naujienose pasirašė A. Šlajus (Nr. 75 ir 82), P. Dirkis (bal. 13), P. Stravinskas (bal. 14) ir kiti man gerai pažįstami asmenys. Vieniybės ir Dirvoje pasirašė “Apylinkės Valdyba”. Kur tu girdėjai tokią pavardę? Tai dabar sakyk, neišmanėli, ar tas jų viešas pareiškimas atsirado Čikagoje, ar Maskvoje?

— Vis dėlto, sakau, Dirva yra rimtas laikraštis.

— Dirva nubraukė paskutinį pareiškimo posmą. Todėl Dirvai tenka mažesnis deguto kiekis. Vieniybės su savo tauta elgiasi, kaip kekšė su pavainikiu.

Nedrišdamas Jonuškiui prieštarauti, paklausiau:

— Ar tu buvai toje paskaitoje?

— Buvau.

— Ką šnekėjo Galva?

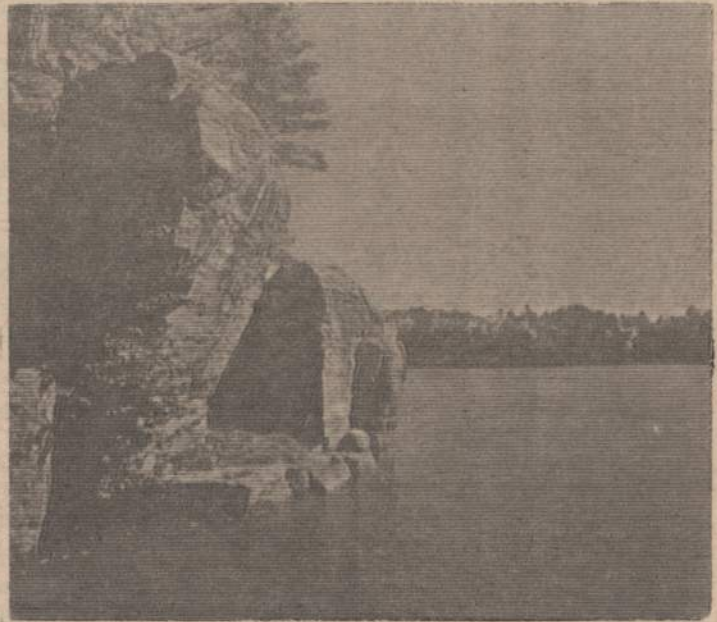
— Jis ilgai šnekėjo, ir nieko nepasakė. Darė skystą ekskursiją į kažkokią praėitį. Daug jo žodžių nenugirdau. Vieni sako, kad Galva savo paskaitai buvo nepasiruošęs. Kiti sako, kad Galva klausytojų smegenis plovė.

— Ką šnekėjo Remeikis ir Rekašius?

— Šnekėjo trumpiau ir įdomiau, menamai prieš Galvą, bet pasakė jo mintis.

— Ką nušnekėjo gerb. prel. M. Krupavičius?

— Jis debatų komedijai ne-

Ramu ir gera ištrūkus iš dulkėto didmiesčio

pritarė. Ką gi daugiau galėjo Krupavičius nušnekėti?

— Kodėl debatuose nebuvo prof. M. Mackevičiaus? Girdėjau, kad jis buvo kviečiamas.

— Argi jis nemato, kad dabar eina dialogas tarp Vatikano ir Kremliaus? O ar tu žinai, kur tas dialogas nueis?

— Bus nauda abiem pusėm.

— Neišmanėli! Pirmiausia lietuviškas kailis bus parduotas, o paskiausiai katalikiška dūšia nueis velniui tarnauti.

— Na, ir nušnekėjai tu, Jonuški. Juokauti galima, bet juokams yra ribos. Vis dėlto gaila man tos niekur negirdėtos mažytės apylinkės. Kaip ji ten vadinasi? Ar ne Geič Park?

— Na taigi, ta pati.

— Aš manau, kad jos valdybos pirmininkas yra veiklus ir energingas. Bendruomenei šitokių vyrų reikia.

— Toks jo veiklumas, tokia jo energija. Visus valdybos narius jau jis išėdė. Jis garsiausiai čirpina savo katarinką, kai žiurkės užpuola graužti kurį nors produktingą bendruomenės darbininką. Žiurkės taip ir išgraužė Nainį. Aš neapsiimčiau daryti, ką Nainys padarė, nors man kas duotų šimtą tūkstančių dolerių.

— Tai kodėl tas mažasis taip visus už nosies vedžioja?

— Jau kelis sykius valdyba jį sugriebė už kudlų. Ruošėsi išmesti. Tačiau išliko. Yra toks nematomas šešėlis, kuris laimina mažojo pirmininko darbus ir saugo jį nuo užsipelnytos bausmės.

— Vis dėlto aš nesuprantu, kuo tas vyrelis nusikalto bendruomenei.

— O ar skaitei P. Dirčio laiską, patalpintą Naujienose bal. 13 d.? Asmuo, kuris nepritarią pirmininko planams platinti okupanto propagandą, turi iš valdybos išlėkti. Štai ką Dirkis apie pirmininką rašo: “...jis

pirmoj eilėj yra susirūpinęs praveisti tokius dalykus, kurie nieko bendro neturi su bendruomene ir kurie jai yra net kenksmingi”.

— Juo daugiau tu man šneki, juo mažiau aš suprantu. Valdybos nariai ne iš molio drėbti. Net prie sienos pirmininką prispiria. O jis sugeba suorganizuoti tokias negarbingas debatų komedijas.

— Klausyk, sako Jonušis, ir jis man papasakojo:

Nesusipratimų istorija

Sausio 23 d. naujai išrinkta Gage Parko apyl. valdyba pasiskirstė pareigomis. Po pasiskirstymo mažasis pirmininkas išdėstė sumanymą ruošti kultūrinį pobūvį su paskaita apie “bendradarbiavimą su okupuota Lietuva”. Prelegentu buvo numatomas prof. Galva. Programai pajvairinti, girdi, reikėtų pakviesti oponentus; prof. Vardį, Rekašį, Remeikį arba atitinkamo lygio kitus asmenis, pvz. prof. Mackevičių.

Tas pat sumanymas valdybos buvo svarstomas kovo 6 d. Pirmininko buvo šnekėtasi su Galva ir susitarta tema “Bendradarbiavimas su okupuota Lietuva” atmesti, priimant kitą formulę “Bendradarbiavimas su pavergta tauta”. Šitoks sumanymas kitiems valdybos nariams: Barui, Povilaičiui ir Kaunui atrodė patrauklus. Tad ir nutarta paskaitą suruošti kovo 19 d.

Šią Jonušio istoriją išklauses, paklausiau:

— Kodėl valdybos nariai neuzprotestavo, kai paskaitos buvo skaitomos be Mackevičiaus?

— Todėl, kad apylinkių valdybose dabar dirba ne vyrai, bet lepšės.

— Jeigu tu toks mandras esi, tai dabar man paaiškink, kodėl Vieniybės kai kuriuos spaudos

korespondentus pavadino slapukais.

Jonuškis, šitaip paprašytas, man paskaitė paskaitą:

Slapuko sąvoka

Karo etika slapukų nesmerkia. Jais naudojasi bet kokia kariuomenė ir bet kokia pasienio policija. Slapukas tai yra priešas, nematomas sargybinis. Liaudies pasakose atsispindi tie lietuvių slapukai, kurie kryžievių žygio keliuose tykodavo Lietuvon įsi-braunančio priešą. Čia prisiminkime zanavykų pasakas apie razbaininkus (plėšikus) ir tris brolius, kurie, vaidindami vaiduklius, tiems razbaininkams neestetiskų pokštų iškrėsdavo.

Po vadinamojo lenkmečio su-triūškinimo išlikę sukilėliai slapstydavosi miškuose nuo masko-lių policijos. Jie buvo žinomi, kaip slapukai kitokia prasme.

Dabartinis Lietuvos okupantas stengiasi įtikinti pasaulį, kad partizanai, okupanto žodžiais tariant, liaudies priešai, kovojusieji prieš valstiečių pavergimą, buvo kriminaliniai banditai.

Tautos sūnus partizanas su-triūškintas. Tačiau slapukas vaidenasi okupantui kiekviena-me žingsnyje. Okupanto akyse slapukas yra tas, kuris vartoja savo gimtąją kalbą, kuris puo-selėja savo tautinius papročius, kuris išpažįsta savo tėvų tikėjimą. Okupanto akyse slapukas yra bet koku atžvilgiu sovietų valdžiai nepageidaujamas asmuo.

Sovietų propaganda taip yra į slapuko žodį įpratusi, kad šitas žodis jau yra įsiskverbęs į pa-samone asmenų, kurie tą sovietų propagandą skaito be kriti-kos jausmo.

* * *

Kantriai išklausiau Jonuško samprotavimus apie slapuko są-voką. Nebediskutavau, atsisvei-kinau, ir išėjau.

Laiko turėdamas, išsitraukiau senuosius spaudos lapus. Man parūpo, ką tas P. Stravinskas iš Clevelando rašo. Žiūriu į jo straipsnį "žodžio laisvė" (Nau-jienos IV.14).

Štai kaip Stravinskas moko čekagiškius diskutuoti (pabrau-kinimai jo paties):

"... Diskusijos, kaip mes jas suprantame, yra visų bendras dalykas, tai bendradarbiavimas tiesai išaiškinti. Todėl jose vi-siems turėtų būti leista laisvai pasisakyti. Tik tada jos gali tu-rėti savo prasmę ir visuomeni-nę naudą.

Taigi, diskusijose turėtų būti žodžio laisvė visiems".

Vargas mums čekagiškiams tada, kai mes nuo žodžio lais-vės atsisakome ir diskusijose nenorime bendradarbiauti taip, kaip moko Stravinskas.

Antai Jaunimo Centre VI.4 susirinko katalikai ir protestan-tai pasiūnėti apie šv. Raštą. Dr. Jurėnas pasakė didelę nau-jieną. Girdi, šv. Raštas (Tora ir kitos knygos) pradėtos rašyti rašomosiomis priemonėmis ne anksčiau, kaip Saliamono lai-kais. Mes gi visą laiką galvojo-me, kad šv. Raštas iškrito iš

dangaus. Adomo gyvenimo pra-džioje. Ramiai išklausėme tas dideles naujienas.

Po paskaitos, leidus diskutuo-ti, vienas mokytojas teologas pa-siprašė balso, ir sako:

— Ko vertas yra tas Senasis Įstatymas, jeigu jį rašyti pradė-jo X šimt. pr. Kr.! Mozė gi gy-veno XV šimtm. pr. Kr.

Dar buvo gražiau, kai vienas klausytojas, gavęs balsą, ištare:

— Iš paskaitų aš supratau, kad Dievas jau numirė. Jeigu šitaip tvirtina mokytoji teolo-gai, tai ko verta yra visa ta jų teologija!

Yra gudri priemonė nuo dis-kusijų chaoso apsisaugoti, kai atsiranda "nebendradarbiau-jančių" dalyvių. Visi klausimai ramiai išklausomi ligi galo. Po visų klausimų prelegentai (ar debatų dalyviai) duoda atsaky-mus.

Šitaip pasielgė šv. Rašto dis-kusijų vadovas. Paskaitos ir dis-kusijos praėjo sklandžiai.

Mes, Čikagos gyventojai, dar tik mokomės diskutuoti taip, kaip pataria Clevelando gyven-tojas P. Stravinskas.

Po paskaitos sekančią dieną susitinku Jonuški. Jis nebuvo diskusijose. Pasakoju, ką atsi-menu iš dr. Jurėno:

— Tautos yra linkusios sudie-vinti savo didvyrius. Hebrajai nesudievinė nė vienos žmogiš-kos būtybės.

Romos gyventojai privalėda-vo išpažinti savo imperatoriaus dievišką autoritetą. Žydai nuo šios prievolės būdavo laisvi, nes Romos valdžia gerbdavo žydų papročius.

— Ką jis pasakė apie mano brolius žemaičius?

— Tą pat, ką dr. Balys: senovės žemaičiai nebuvo politeistai.

— Tai gerai. Ekonomistai sa-ko, kad politeistai nepripažįsta žmonių lygybės.

— Girdėjau, kad kai kurie teo-logai nemėgsta Senojo Įstatymo. Jeigu jie taip susitartų ir tą seną bibelę iš evangelijos iš-mestų?

— Negerai būtų. Per kiekvie-ną šimtmetį atsirastų naujas dievažmogis. Rusai ir vokiečiai jau padarė bandymus. Socialinė santvarka būtų, kaip Indijoje.

— Indijos kultūra gi labai aukšta. Kilūs papročiai, meno paminklai, literatūra, šventieji žmonės jogai, kuriuos aš labai gerbiu. . .

Jonuškis mane pertraukė:

— Indijos varguomenės ma-sės iš bado krinta, kaip musės. Socialinės lygybės tenai nėra nė už centą. Hebrajai, pradėdant Abraomu ir baigiant Jėzumi, griežtai saugojo žmonių lygy-bės principą.

— O mūsų padangėje ar žmo-nės lygūs?

— Nelygūs. Tačiau čia taip bloga nėra, kaip Indijoje.

Taip ir išsiskyrėva be jokios rezoliucijos. . .

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

APIE TIGRĄ

Nelengva ir plėšraus žvėries dalia

Tigrai yra kitoki negu mano-ma. Jie turi sunkiai dirbti, kad galėtų gyventi. Tatai konstata-vo dabar vienas amerikiečių zoologas. Dar niekada nė vienas tyrinėtojas tiek giliai nepažvel-gė į šitos bijomos būtybės pri-gimtį. Vienas ir be ginklo per pusantų metų jis sekiojo tig-rus Indijos raistuose, nuo sute-mų iki aušros. Iš jų skirtingų juodų žymių viršum akių jis juos pažindavo. Jis girdėdavo jų tylūs dejavimus, kai jų gro-bis pabėgdavo; matydavo, kai po visą dieną trukusios nesė-kmingos medžioklės jie savo alkį malšindavo varlėmis, vėžiais ir net uogomis. Jis atidengė iki šiol nežinomą tigrų bendruome-nės gyvenimą.

Pirmąjį vakarą sutemus Mad-ja Pradeš valstijos Indijos na-cionalinio parko džunglėse tigrė sudraskė gaurą veršį. Tik kelių tigrų šuolių nuotolyje, po vienu medžiu pasislėpęs stovėjo jau-nas zoologas dr. George B. Schaller. Kai tigrė pasišalino, atsivesti savo keturis vaikus, Schaller ėmėsi zoologinio "husa-rų trikso": jis prišliaužė arti ir pasvėrė tigrės grobį. Po to jis vėl pasislėpė. Auštant, kai žvėrys pasišalino, jis pasvėrė likučius ir savo protokole pažy-mėjo, kad tigrė ir jos vaikai per naktį suėdė 85 svarus mėsos.

Aštuoniolika mėnesių jis se-kiujo tigrus iš paskos, vienišas ir beginklis, šimto kvadratinų mylių didumo nacionaliniame parke. Panašiai jis sekiojo 1959 ir 1960 m. Afrikoje kalnų gorilas ir davė pirmus autentiškus pranešimus apie laisvėje vykstan-tį žmogbeždžionių gyvenimą. Dabar jis pasirinko stebėji-mams didžiausias plėšrias kates. Vienu atžvilgiu tigrai reagavo panašiai kaip ir gorilos. Po pir-mykščio pasipiktinimo jie pri-prato prie to, kad juos dieną ir naktį iš paskos skioja jaunas dvikojis. "Kai kada" — sako George Schaller — "kai tigrui mano arti buvimas nepatikdavo, jis išpėjančiai subliaudavo. Ben-drai imant, tarp mūsų santykiai būdavo taikingi, net ir tada, kai aš per neatsargumą miegantį tigrą užklupdavau ir mes viens antram pažiūrėdavome į akis".

Idomiausias Schallerio atradi-

mas tas, kad ir tigras yra socia-lus padaras. Pirmiau jis buvo laikomas atsiskyrėliu. Dr. G. Schaller tačiau išaiškino: vie-nos apylinkės tigrui kiekvieną naktį trumpam laikui susieina drauge. Vienas suaugęs vyriš-kos lyties tigras būdavo vado-vas. Net ir tokiu atveju, kai vie-na tigrė savo jaunuoliams vai-kams sudraskydavo grobį, o se-nasis nieko nepešęs alkanas grį-ždavo, jis pasilikdavo tam tik-ram nuotoly gulėti ir laukti, kol šeima prisistotindavo. O jei senasis grobį laimėdavo, jis da-lindavosi su visais — žmonomis ir vaikais.

Uolų plyšių priedangoje arba po išvirtusių medžių prasideda jauno tigrų gyvenimas. Kai jau yra šešių savaičių senumo, tigrukai aplėdžia savo lindynę. Du metus jie kartu su savo mo-tina veda plėšrios katės klajon-lišką gyvenimą. Kur yra grobis — ten jų namai. Prie šimto dvi-dešimtį svarų sveriančio sudras-kyto briedžio jie pasilieka nuo dviejų iki trijų dienų. Keturias ir pusę tonų gyvo svorio gyvu-linio grobio — taip skaičiuoja Schaller — tigras turi per me-tus sumedžioti. Kai būna nak-tis, milžiniškos katės šliaužioja per pelkėtus miškus ir raistus. Tik tada medžioklė pasiseka, kai joms pavyksta nepastebė-toms tarp dešimties iki dvide-šimt metrų iki aukos prisitartin-ti. Žaibo greitumu jos savo au-kai atima gyvybę, suleidamos dantis į sprando nugarkaulį. Dr. Schaller pas plėšriasis kates pastebėjo tam tikrą žmogui pa-našumą: "Tigras dėl maisto ga-vimo turi sunkiai dirbti". Vie-nai sėkmingai medžioklei pri-klauso dvidešimt iki trisdešimt nesėkmingų.

Kai saulė stovi zenite, tigrai ieško pavėsio. Didelį karštį jie nelabai perneša. Tada jie žy-giuoja į kalnus. Tik naktimis jie medžioja. Dvi iki trijų mylias jie nuselina per valandą ieško-dami maisto. Tokio šeimos gy-venimo kaip liuto tigras neprak-tikuoja. Jis ir ji dažniausiai gyvena atskirai. Poros susitinka tik trumpam laikui. Apie prie-auglį rūpinasi tik tigrų moti-nos.

L. K.

("Kristall" Nr. 23, 1965 m.)

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

Buvęs sen. Harry F. Byrd, sulaukęs 79 metų amžiaus, sunkiai su-sirgo. Jo smegenyse atsirado votis. Byrd neteko sąmonės. Gydy-tojai nemano, kad sąmonę jis atgaus.

Kaip elnias privertė mane į medį lipti

Tarnaudamas pasienio policijoje, kurį laiką gyvenau Klaipėdos krašte, šilutės apskrityje, Užlieknių kaime pas stambų ūkininką Joną Milkeraį (Johann Milkereit). Įdomi tai buvo šeima. Namuose kalbėdavo lietuviškai. Lankydavosi tik lietuviškose pamaldose, bet save laikė ne lietuviais, o prūsų lietuvninkais. Vaikus mokė vokiškose mokyklose. Balsavo už vokiečius. Skaitė vokiečių pakraipos lietuvių kalbą leidžiamą Klaipėdos laikraštį "Lietuwiszka-Zeitung".

Būnant pas šį ūkininką, rajono viršininkas Butas įdavė paketą ir liepė nunešti jį į Šakūnėlius rajono viršininkui Bulotai, esančiam Šakūnėlių kaime. Tuo laiku kaip tik buvo pavasario potvynis, klaipėdiečių vadinamas "šaktarpiu".

Šaktarpiu buvo vadinamas toles laiko tarpas, kai iš Nemuno vagos, pavasarį, kartais ir rudenį, išsiliedavo vanduo. Pasidarydavo potvynis. Vanduo užliedavo didelius prie Nemuno esančius plotus Taigi ir man teko eiti kaip tik to šaktarpio-potvynio metu.

Plantas nuo Užlieknių į Paleičius ir Šakūnėlius buvo užlietas vandeniu ir bet koks susisiekimas arkliais, dviračiu ar mašina buvo nutrauktas. Paleičiai ir Šakūnėliai, būdami aukštesnėse vietovėse, nebuvo vandens užliejami, bet aplink juos tyvulinodavo vanduo lyg didelė jūra. Visą Kulyną mišką iki beveik Užlieknių kaimo ribų užliedavo vanduo. Miške buvo iš žemės supiltas aukštas, siauras ir ilgas gubrys. Šio gubrio vanduo neužliedavo. Juo galima buvo prieiti visai netoli Paleičių kaimo.

Gubrio gale švilpdamas švilpuku prisišaukiau to kaimo smulkų ūkininką Dovydą Barstį. Jis už mokestį laiveliu perkeldavo į Paleičius. Atlikęs pareigą grįžtu atgal. Barstis vėl perkelia į gubrį. Paėjęs geroką galą, matau ant to gubrio su barzda ir plačiais ragais stovį elnią. Pastovėjęs galvą pamuistė ir eina link manęs. Pradedu švilpti, rėkti, pagaliau į bato aulą daužyti. Elnias nekreipia dėmesio, muisto galvą ir lėtai artinasi. Į visas puses vanduo ir gana gilus vanduo, nėra galimybės kur nuo jo pabėgti. Traukiūsi atgal. Elnias eina paskui. Einu iki gubrio galo, ir elnias paskui. Žinau, kad elnias, trenkęs savo priešakinę koją, gali užmušti. Nagi, visai jau šnerves išpūtęs, prie manęs artinasi. Brendu iki kelių į vandenį ir skubiai kraustausi į didelę eglę. Elnias atėjo į gubrio galą, galvą pamuistė, į mane eglėje sėdintį pasižiūrėjo, apsigrįžo, toliau nuėjo ir atsigulė. Laukiu porą valandų, elnias vis dar guli ir nebando keltis. Išlipu iš eglės. Elnias tingiai atsikelia ir vėl pas mane ateina. Aš ir vėl į eglę lipu. Su savimi turiu mažo kalibro pistoletą, bet šauti negaliu. Už elnio nušovimą gresia

kalėjimas. Tik vakarop elnias kažką sugalvojęs staiga atsikėlė, į mane pasižiūrėjo ir dideliais žingsniais gubriu nužygiavo. Paskui elnią ir aš einu. Elnias nužygiuoja vandens neapsentu mišku, o aš grįžtu į Užlieknius. Grįžus rajono viršininkas Butas apibarė už ilgą buvimą. Gana nuoširdžiai aiškinausi, kad užtrukau dėl elnio kaprizų, o jis galvojo, kad aš užtrukau pas Elą Barstyte...

Kulyną miške vėliau teko matyti net kelioliką elnių gantais. Žmogaus jie beveik nebijojo. Galėjai prie jų visai arti prieiti.

Vieną vakarą su kitu pasieniečiuėjome į Sausgalvių kaimą. Naktį per laukus grįžtant atgal, girdime vielų tvorą kažkaip keistai barškant. Pamanėme, gal kartais kontrabandininkai su nešmenimis per tvoras laipioja. Eidami palei tvorą randame pievoje jauną elniuką, iškisusį koją tarp vielų. Susipainiojęs ir nebepajėgiąs kojos ištraukti. Bandydamas koją ištraukti, judina vielas. Gulį vargšelis ant žemės ir visas nuo prakaito šlapias. Bandome koją ištraukti, nepajėgiame, o gyvulėlis dar labiau muistosi ir savotišku balsu lyg mykia. Išvertė šalia esantį įsmeigtą kuolą, ištraukia me elniuko koją. Koją ištraukus, elniukas visas dreba ir nebando keltis. Tik koją pradėjus lenkti, pasijuto laisvas ir

šokęs ant kojų, nudūmė į mišką nei dėkui nepasakęs.

Elniai buvo Lietuvos miškų puošmena. Juos šaudyti ar gaudyti buvo griežtai draudžiama. Ypač Klaipėdos krašto teismai labai smarkiai bausdavo už elnio nušovimą. Berods, bausdavo pusantrų metų kalėjimu. Už elnio išmindžiotus javus, daržus, o dažnokai ir už gyvulio ar

arklio užmušimą, valdžia elnių padarytus nuostolius ūkininkui apmokėdavo.

Šia proga norėčiau pažymėti, kad klaipėdiečiai plačiaračius briedžius, matyti, pagal vokišką pavadinimą Elch, vadinavo elniais, o siauraračius — briedžiais. Didžiosios Lietuvos žmonės priešingai juos vadinavo. Stasys Juškėnas

Golfo žaidėjas amerikietis Jack Nicklaus laimėjo britų golfo žaidynes. 4ki šio meto jis buvo laimėjęs kelias golfo rungtynes, bet Anglijoje jis laimėjo pirmą kartą.

JEI JŪS NORITE SIŪSTI
SIUNTINIŲ — DOVANAS Į USSR
NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI
ŽINOMOS FIRMOS

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNESPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

1530 Bedford Avenue, Brooklyn 16, N. Y.

Tel. IN 7-5522

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynę ir kitų daiktų.

Firma — skyriai atidaryti kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. popiet.

M Ū S Ū S K Y R I A I :

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	—	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	—	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	—	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	—	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	—	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	—	HE 5-1654
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	—	232-2942
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	—	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO 12, N. Y.	701 FILLMORE AVE.	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	—	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	—	HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 SOUTH AVENUE,	—	GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 9-3980
SO. BOSTON, MASS.	396 WEST BROADWAY	—	AN 8-1120
TRENTON 10, N. J.	1152 DEUTZ AVENUE	—	EX 2-0306
RAHWAY, N. J.	717 W. GRAND AVENUE	—	381-8997

Alfonsas Nakas

AKIMIRKOS SU JAUNIMU DAINAVOJE

REPORTAŽAS IŠ UNION PIER'Ų

Jau po Jaunimo Kongreso, jau po Dainų šventės. Sėdžiu žemaitiška Union Pier kurorte, žemaitiškoje "Ventoje". Auksinė, saule ir medum sukvipusi vasara dega, žydi raudonos rožės ir margi drugeliai skrajoja. Mičigano ežeras šniokščia, ūžia, siunta baltomis bangomis, dūžtančiomis į baltą smėlį. Liepos Ketvirtą čia ištraukė nebegyva septyniolikmetį jaunuolį ir pora valandų visai lapdė, norėdami atgaivinti. Laibas, kaip bijūnas, juodaplaukis. Kūnas nubalęs, pirštų nagai, lūpos ir ausys juodai pamėle. Nusivežė neatgaivintą. Kitas, sakė, dar vandeny, devyniolikos metų. Sakė, kad broliai, ir kad tik draugai, žuvę vienas kitą gelbėdami. Geltonų plaukų mergaitė klūpojo prie lavono ir ašaros sruvo jos veideliais. Sesutė, mylimoji? Ji jau nujautė momento baisumą. Siaubas, gailėtis, nuostaba maišėsi jos žvilgsny...

Mičigano ežeras siunta ir vis naujų aukų reikalauja. Žmonės veržiasi į bangas, klykauja, krykštuoja. Kas antras čia — lietuvis, iš Čikagos, iš Detroito. Nes kulinacinis taškas jau peržengtas. Dainų šventė ir Jaunimo Kongresas nuėjo į istoriją. Ir Jaunimo Kongresą, ir Dainų šventę labiausiai pajuto Čikaga su Detroitu. Nes prie Detroito, Dainavoje, suvažiavęs jaunimas susidraugavo, susiprato, o Čikagoje tik bendrą sutartinę užtraukė... Detroitas su jaunimu birželio 25-26 dienomis, savaitgalį ryšį užmezgė ir paskui jaunimą Čikagon atlydėjo.

Birželio 25-jį. Pavakarys. Karšta, tvanku. Dainavos slėnis, tartum bliūdas, atviras saulei, bet uždaras gaiviam vėjui. Vėjas tik aplinkiniuose kalneliuose dūksta. Asfaltuotu keleliu važiuoju "Baltųjų rūmų" link. Vardą davė, berods, studentai, nes pernai užbaigtas administracinis pastatas baltai dažytas, kai tuo tarpu kitus pastatus dominuoja geltona spalva. Tik retas vyras ilgomis kelnėmis vaikšto ir reta mergaitė sijonėliu ar suknele apsirengusi. Visi ir visos — trumpakelniai, mergaitės šviesiomis bliuskutėmis, daugelis maudymosi kostiumais. Kas ne nuogas, tai ant krūtinės turi delegato kortelę. Tos kortelės kelių spalvų. Girdėjau, kad pagal "tautybes", ar pagal kontinentus kitaip nudažyta. Ant kortelių pavardės, vardai, iš kur. Gaila, per daug ten prirašyta ir perskaityti gana keblu, ypač ant mergaičių krūtinė. Iš karto pastebiu, kad dominuoja moteriškoji giminė. Jų, mergaičių, turbūt du trečdaliai. Užtat vyrai čia pagarboje.

Prie valgyklos barako didžiausia eilė. Eina atsiimti vakarienės. Juokas, klegesys. Ir, šviesčiau, visi kalba lie-tu-viškai! Koks džiaugsmas mums, seniems! Kiek kartų gaudino-

mės, kad ir skautai, ir ateitininkai, ir kitoki stovyklautojai, kai tik tarp savęs, tai ir angliškai. O čia, va, visi lietuviškai. Šitą pastebėjau ir kitas dvi dienas Dainavoj būvdamas. Kodėl? Paprasčiausiai: lietuvių kalba yra vienintelė, kurią visi delegatai kaip reikia žino. Užtat ne vien iš patriotizmo, o ir aš reikalo visi lietuviškai čiauska.

Susirandau australietį dr. Kazį Statkevičių. Jis vakar suteikė pirmąją pagalbą motociklo pri-trenktam mano sūniui. Dėkoju tam jaunam, mandagiam, sim-patingam vyrui. Klausinėju, kaip patinka? Nusbebina jo šal-tas atsakymas: "nedaug dar matėme — tik Los Angeles, Či-ka-gą, Bačiūno kurortą ir da-bar čia. Dainavą; bet jei ir da-bar jau reiktų grįžti namo, sa-kyčiau, kad vistiek kelionė apsi-mokėjo." Žodžiai tariami nuo-širdžiai, be patoso ir negali jais netikėti.

Susiradau aukščiausią, bene septynių pėdų "australa" Ri-mantą Reisgį, giminaitį, ir pakviečiau jį į Detroitą. Susitaria-me rytoj vakare važiuoti. Jo se-sutė Jūratė ir pusseserė Pajau-ta (Daukutė) Pullinen su vyru jau išvažiavę Čikagon.

Temstant važiuojame namo ir matau, kaip negausūs vyrai, bū-reliais šusimete, geria alų. Ge-ria alų ir lietuviškai dainuoja. Vienur kitur įsimašiusį ir ko-kia drąsėnė mergužėlė.

Birželio 26-jį. Vėlyva popietė. Žmonėmis marguoja visi Dainavos kalneliai. Pati pagrindinė stovyklaujančio jaunimo susitiki-mo diena su Detroito lietu-viais. Suvažiavę visi, kas gyvas ir automobiliais nustatyti lau-kai nuo barakų iki viešo paplū-dymio. Tik iš mašinos išlipu ir kaktan susiduriu su jauna skaute akademike iš N. Angli-jos. Klausia, ar ešū amerikietis? Taip. Tai duok, sako, dolerį. Ir paaiškina: vakar barake pavogė delegatė iš Vokietijos ranki-nuką su visais pinigais ir doku-mentais — viskuo. Norime su-rinkti bent šimtą dolerių, kad mergaitė galėtų išsiversti. Išsi-imu bloknotą, klausinėju, ra-šau. Mergaitė griebiasi už krū-tinės, nerodo savo kortelės ir gatava pabėgti. Duodu garbės žodį, kad nerašysiu, kas rinko aukas ir kas ta nukentėjusioji. Tuomet, patikėjusi, papasakoja plačiau. Vistiek, ji nepataria spaudoje kelti. Bet kodėl gi ne? Argi nereikia parodyti ir tokias kokčias neigiamybes, kaip va-gystė? Neabejojame, kad ilgų pirštų moteris ar mergina buvo vietinė, iš Amerikos lietuvių, gal net detroitiškė. Didelė gėda! O narsioji studentė iš Naujosios Anglijos eina toliau. Ji prašo ne tik iš detroitiškų — vyresnių-jų, bet, girdžiu, prašo ir iš det-roitiškų studentų: "Duok, dūšyte, duok. Tau vienas doleris niekis. Dabar neturi? Gerai, va-kare. Ateisiu į baraką. Reikia, dūšytės, kolegei padėti..." Ji man primena lietuvišką čigoniu-

ke — taip gražiai, ir gražiai lie-tuviškai moka prašyti. Manau, kad šimtą dolerių jai buvo vieni niekai surinkti ir daugiau, negu šimtą. Tikriausiai, nukentėjusi kolegė pinigais gavo daugiau, negu buvo pavogta. Tik, kaž-i, kaip su dokumentais, su viza su-sitvarkė?

Per paplūdimį eina jaunas pasiuntinys, ir garsiai skelbia, kad "Baltųjų rūmų" kopyčioje šeštą valandą mišios. Kas nebu- vė iš ryto — prašome. Baigian-tis septintai einu barakų link. Žinau, kad kopyčioje mišios. Už poros šimtų metrų nuo kopy-čios, mašinų parkavietėje, didelis būrys studentų rateliu susto-ję. Jie geria alų, visi jau links-mi, ir dainuoja. Dainuoja "Gerk, gerk, kolega", paskui "Šale ke-lio karčiamą", paskui "Kodėl, kodėl, kodėl negerti". Nemelu-oju, neparinkau. Užsirašiau į bloknotą vieną po kitos, nes ma-no mašina ten stovėjo, o aš joje kažko kuičiausi. Tuoj pradėjo virsti iš kopyčios žmonių bū-riai. O jie vis dainavo ir daina-vo. Negali sakyti, kad būtų rė- kę girtais balsais. Ne, dainavo gražiai, tik girtuoklių dainas. Jie buvo iš Australijos, iš Vo-kietijos ir keli man pažįstami detroitiškiai. Bendrai, alaus gė-rimas buvo gana populiarus. Ge-rai, kad amerikoniškas alus toks silpnas. Niekur nemačiau, bent viešai, stovyklautojus geriant degtinę. O tai jau gerai.

Vakar mačiau trijų laipsnių "jaunuolių": Juozą Bačiūną, Stasį Barzduką ir Vytautą Ka-mantą vakarienę valgančius. Valgykloje tuomet buvo tarp 120—130 F° temperatūra. Šian-dien atkalnėse, matau, St. Barz-dukas tebevaikšto ir V. Kaman-tas su jaunimu tariasi. Tik J. Bačiūno nebesutinku. Aloyzas Baronas su poniu įkalnėje valgo steiką, o Jonas Aistis sėdi ranka pasirėmęs ir žiūri į Spyglio van-denis. Netoliese Aldona Augus-tinavičienė su kažkuo šneku-čiuojasi ir į ją artėja Antanas Vaičiulaitis. Birutė Pūkelevičiū-tė dar maudosi Spyglyje ir nie- kas nė nesapnuoja, kokį siur-prį ją literatūros vakare pa-darys. Vitalija Bogutaitė dar tesibegainioja su dviem Keblių vaikais. Algis Zaparackas šian-dien skauto uniformoje. Būrio adjutantų apsuptas, jis valgo steiką visai netoli palapinės, kur porcijos dalinamos. O prie stei-ko porcijų išdavimo — vis eilu-tė. Takeliu praeina Laiškų Lie-tuviams redaktorius kun. Kęs-tutis Trimakas, S. J., su savo pa-goniškai nusiteikusių dėdė Vy-

tautu Alantu. Juodu mačiau kartu ir literatūros vakaro me-tu. O jaunimas vaikšto ir vaikš-to asfaltuotais Dainavos takais, vis iš vieno galo į kitą, vis daug merginų ir mažai vyrų. Ir tos merginos tokios gražios, tokios jaunos, tik ką pražydę moters gyvenimui. Ar daug iš čia jų iš-važiuos užmezgę širdies ryšį su kito krašto, kito kontinento lie-tuviu berneliu? Nejuo toks lie-tuvaičių perteklius visur?...

Literatūros vakare man iš de-šinės sėdi jauna mergelė meis-va suknuते. Su kortele ant krū-tinės. Nesistengiu prieblandoje išskaityti, o paklausiu, iš kur. Iš Australijos. Kilimo Canberra. Dabar gyvenanti Sydnejuje. Daiva Labutytė. Profesorė (ne ji pati, o Reisgiukas vėliau pa-pasakojo). Tik keliais žodžiais apsi-keičiame apie Canberroje gyvenančius mano gimines. Pro-grama tęsiama. Iš vieno lape-lio dainuojame J. Aisčio "Lop-šinę". O paskui jau vėlu, sku-bame namo. Už trijų dienų dar kartą sutikau panelę Daivą Dai-navoje. Besikalbant prisiminiau aną vagystę. Tuomet ji papa-sakojo: vakar pametusi aštuo-nius dolerius prie laužo, paežery, o šiandien juos toje vietoje atradusi. Pinigai buvę pamesti gana aiškioje vietoje, bet nie- kas jų nepasiėmė. Vai, kaip smagu. Sakiau, kad susitiksimė su panele Labutytė Dainų šven-

SIŪSKITE PINIGUS

I LIETUVĄ

TIESIOGINIAI PER

GRAMERCY

JŪS ESATE SAUGŪS TIK SU FIRMA TURINČIA LEIDIMA. JOKIŲ TARPININKŲ, JOKIŲ PASLEPTŲ RINKLIAVŲ. MU-SU 20 METŲ VEIKLA BIZNY-JĖ GARANTUOJA JŪMS PA-TENKINTĄ PATARNAVIMĄ.

Visos perlaidos pilnai garan-tuotos ir apdraustos. Tiesiog-i-nis agentas Bank For Foreign Trade, Maskvoje.

Turi Bankų Dept. leidimą ir apdraudą.

Apsidraudė \$20.000.00. Oficialios USSR kvitos pasira-šytos gavėjo.

Pristatoma per 2 savaites. Jokių atskaitymų.

Kursas:

9 rubliai už \$10.00

Iki \$30.00 — \$2.75

Virš \$30.00 — 10%

GRAMERCY SHIPPING, INC.

744 Broad St., Newark, N. J.

Rašykite angliškai arba lietuvi-škai, prašydami pilnų maisto, au-dinių ir dovanų katalogų.

GRAMERCY

(IST. 1945)

118 E. 28 ST., NEW YORK, N. Y.

J. AUGUSTAITIS

ANTANAS SMETONA IR JO VEIKLA

154 pusl. knyga.

Kaina \$1.50

Nei vienas žmogus, noris pažinti nepriklausomos Lietuvos ir Antano Smetonos valdymo laikotarpį, negalės apsieiti be J. Augustaičio pa-ruoštos studijos. Ši knyga būtina kiekvienam, norinčiam pažinti ne-tolimą Lietuvą praeitį. Lietuvoje gyvenusieji ir Smetonos valdymo laikotarpi pažįstantieji žmonės tvirtina, kad J. Augustaitis teisingiau-siai ir tiksliausiai aprašė ir įvertino Antano Smetonos veiklą.

J. Augustaičio knygą galima gauti "Naujienose" darbo valandomis. Kas negali užėti "Naujienas", tai prašomas persiųsti \$1.50 čekį arba Money Orderį, pridedant 20 c. persiuntimui paštu, tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 SO. HALSTED STREET, CHICAGO, ILLINOIS 60608

Gavę pinigų, tuojau knygą pasiųsime.

tėje ir supažindinsiu su visa šeima, bet, deja, nebesusitikome. Tarp kitko, buvo stovykloje spaudos komisijos narė ir domėjosi Amerikos lietuvių spauda.

Vėliavą nuleidžiant klausinė jų visus, kur čia Argentinos grupė. Ten ieškau panelės Kairelytės (ak, pamiršau vardą!). Jos motina mane mokė vokiečių kalbos. O pažinau gerai ir teisininką Alfonsą Kairelį, jos tėvą, kuris, girdėjau, neseniai miręs. Sakau, jei panelė Kairelytė kiek panaši į mamą — atpažinsiu. Ir kaip gi: atpažinau, prisistačiau, pasikalbėjome ir parašiau jos motinai užuojautos laiškėlį. Kokia lietuviška, šilta, miela aštuoniolikmetė mregytė, Argentinoje gimusi, dabar medicinos ten studijuoti pradėjusi ta panelė Kairelytė! Ir kaip gražiai, be akcento ji lietuviškai kalba! Dar kartą mačiau ją. Dainų šventės metu, su Argentinos delegacija įžygiuojančią į Amfiteatro areną.

* * *

Birželio 29-jį. Į Dainavą grąžinu didelį džentelmeną, labai lietuvišką, labai susipratusių antikomunistą, labai savistovų vyrą, studentą Rimantą Reizgį. Su juo praleidome beveik tris dienas ir gerokai susipažinome, susidraugavome.

Saulė leidžiasi ir blizga ramus, kaip veidrodis, Spyglio paviršius. Dainavoje neįprasta tyla. Kodėl? A, va, nuleidžiamos vėliavos. Skubame iš mašinos į kalną. Tuo metu giedamas... Kanados himnas. Gieda būrys mergaičių ir viena seselė-vienuoelė. Joms baigus, iškilmių vadovas kviečia kitų kraštų delegatus giedoti savo himnus (alfabeto tvarka). Vis, arba permažai žmonių, arba permažai prie vėliavos teatėjo. Tik vieni Vokietijos atstovai pasiteisino labai neįprastai. Iš jų vienas vyras sušuko: "Negiedosime!" Kažkas po tokio atsakymo prajuko. Po to jau sekė JAV ir mūsų Tautos himnas. Pastarasis buvo sugiedotas nepaprastai pakiliai ir tuo tarpu vėliava nusileido. Sekė trumpa meninė programa, kurios metu buvo "nuversta" stovyklos valdžia ir visokios fiktyvios pareigos perduotos "geriausiems iš geriausių". Čia mintimis sugrįžau dvidešimtį metų atgal, į alkanus, netikrus, bet kokius mielus studentavimo laikus Vokietijoje, kur rengdavome panašias vasaros ir žiemos stovyklas, kur panašios buvo programos. Dabar čia jau penkta ir šešta studentų karta nuo mano laikų (skiriant studentų kartai ketverių metus), ir niekada nesensiantį širdis taip norėtų būti vienu iš jų...

Saulėleidis prie ežero

* * *

Mičigano ežero bangos daužo smėlėtus Union Pier'o krantus. Saulė, saulė, tartum Afrikoje, nesitraukia iš orbitos žudančiai karšta. Žydi geltoni bijūnai "Ventos" kieme. Vakaris Henrikas Žemelis per "Margučio" radiją vis dar atrajoja Jaunimo kongreso ir Dainų šventės nutikimus. Mėnulio šiuo metu reikia laukti iki po vidurnakčio, užtat ir klaidžiojame kišeninėmis pasišviesdami po paplūdimį tamsiais, nors pirštu į akį durk, vakaris, tyliai kalbėdamiesi su ežero paviliotųjų dejuojančiomis, vaitojančiomis vėlėmis. Pirmasis Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas Amerikoje — jau istorija. Jau tik malonus atminimas. Jis bus daugiopai aprašytas, daugiopai girtas ir labai kritikuotas. Kritikuotas jau buvo, mačiau, dar ne neprasišviesęs. Bet, nežiūrint kokie trūkumai paaiškės, jis buvo pats didžiausias įvykis

JAV lietuvių istorijoje. Pats didžiausias, pats didžiausias, tikrai! Nesvarbu, kur kada kas alų gėrė, kas su kuo flirtuodamas laiką leido, kas pasyviai stovykloje ir kongreso metu dalyvavo, summa sumarum buvo didelė nauda lietuvių ir Lietuvos laisvinimui. Daug didesnė, negu kas paviršutiniškai gali galvoti. Jaunimą kad ir prabėgomis stebėdami įsitikinome, kad auga nauji grigaičiai, šimučiai ir oliai, auga nauji bačiūnai, barzdukai, vileišiai. Mes galime jais tik didžiulis ir džiaugsmas: ruoškitės, ir labai atsидėję ruoškitės naujam Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresui! Jei ne kas penkeri, tai būtini

būtiniausiai turi būti kas dešimt metų — Jaunimo metai ir Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongtis, o Lietuvos okupantas tik griežti dantimis. Iš vaduotojų seno amžiaus besišaipydami, okupantai dabar pamatys, kad vaduotojų mirties jiems niekada nesulaukti.

O dabar, PLB vadovai, dėgrosas! Šitai mes, rašantieji, dar jums ne kartą priminsime! Union Pier, 1966.VIII.7.

ŠKOTAS PO METŲ LAIKO PIRMĄ KARTĄ PASIVALGĖ

Angus Barbieri, 26 metų škotas iš Dundee, Škotijoje, po 392 dienų valgė pirmus pusryčius, bet per tą laiką iš 472 svarų palengvėjo iki 179 svarų. Jo pusryčiai buvo: vienas virtas kiaušinis, riekutė sviestu apteptos duonos ir puodelis kavos be cukraus ir grietinės. "Jaučiuosi labai sotus", pasakė Barbieri baigęs pusryčius, kurie buvę labai skanūs.

Per visas 392 dienas jo maitinimas buvo vanduo, vanduo su so-

da, arbata ir kava, ir daktaro prirašyti vitaminai. Jis buvo numetęs svorį iš 472 iki 163 svarų, bet daktarai patarė svorį kiek pakelti, ką jis padarė, po truputį pavartodamas pieno arba cukraus su arbata.

AUTOMOBILIAI ŽALOJA ŽMONES IR TERSIA ORĄ

Thomas Williams, gerovės departamento oro poliucijos skyriaus viršininkas, pareiškė Washingtone, kad automobilių degalų (exhausts) dūmai ir dujos yra didžiausieji oro teršėjai visose Jungtinėse Valstybėse. Deja, federaliniai potvarkiai, kad nauji automobiliai turėtų prieš-smoginius įrengimus, pradėsią galioti tik nuo 1968 metų.

Tik Amerikoje

— Tik Amerikoje galimi tokie dalykai, kad žmonės skrenda branguose pirmaklasiuose lėktuvuose skustis dėl važiavimo autobusų užpakalinėse sėdynėse, pasakė negrų komikas Dick Gregory.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULACIJOS PROBLEMAS

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materioly.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — TEL.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILIJONUS dolerių savo apdraustiesiems nariams.

SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvybės apdraudą ir ligoje pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.

SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment Insurance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už \$1,000.00 apdraudos tik \$3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudos mokeskis \$2.00 į metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijų. Kreipkitės į kuopų veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

ALFONSAS NAKAS

LITERATŪROS VAKARAS DAINAVOJE

"Laisva, uginga, nežabota
Kliūčių, jaunyste, nežinai".

Jonas Aistis

Karštas, tvankus, kokėiai dėgnas birželio 26-sios pavakarys Dainavoje, Jaunimo metų jaunimo stovykloje. "Baltuosiose rūmuose" pulkai žmonių. Jaunuoliai iš P. Amerikos, Australijos, Europos. Septynis iš Detroito didele daugu, bet vienas kitas maišosi iš Clevelando, Čikagos. Daugelis ilgai neišdrįsta kojos kelti į salę, kurioje tuoj bus programa, nes ten karšta, drėgna, kaip pirty. Pagaliau, noromis-nenoromis pora šimtų kėdžių apšėdama. Devynius prakaitus liejant, vėdinamasi programos lapeliais, kurių čezėjimas girdimas visur. Bandoma gintis nuo karščio ir apsigauinama...

Dukra ir tėvas padaro pradžią

O pačiame salės vidury sėdi šeši, dėl kurių du šimtai čia susirinko. Prieš valandą mačiau Birutę Pūkelevičiūtę maudymosi kostiume, Spyglį paplūdimy, o dabar ji juoda, vakarine suknele apsirėngusi ir šilko šalį ant pečių užsimetusi. Vitalija Bogutaitė irgi sunkiai, iškilmingai, juodai rėdyta. Vakarienių metu mačiau Joną Aistį ir Aloyzą Baroną vienmarškinius ir laisvus įkalnėje ant žolės besėdinčius, o dabar jie pasirėdę, tartum per vestuves. Tas pats su Kaziu Bradūnu ir Antanu Vaičiulaičiu. Visi jie jau nebe tie, ką buvo prieš valandą. Dabar tarp jų, su aureolėmis, ir mūsų — vienmarškinių, trumpakelnių kažkokia nematoma siena. Pilni pagarbos ir... pasigailėjimo žiūrime į juos, ir nebejaudiname to karščio, tos šutros. Jeigu jau reikės kam alpti, tai alps pirmas vienas iš tų šešių kūrėjų...

Elena Bradūnaitė programą pradeda pradžioje cituotais Jono Aisčio žodžiais. Tai, esą, šio vakaro motto, nesgi jaunimo ir jaunyste skardi Dainavos laukai ir amžinos jaunystės skelbėjas Jonas Aistis yra mūsų tarp. Tuomet į priekį išėina kita studentė, Aldona Zailskaitė, ir pirmuoju iš šešių prabilti pakviečia Kazį Bradūną. Nenusikalbsiu paminėjęs, kad jaunutė, grakšti auksaburnė mergelė Elenutė — tai Kazio Bradūno dukra, kuri, girdėjome, ir literatūrinio talento turinti.

K. Bradūnas per ketvirtį valandos apibūdino penkius savo kolegas, iš visų ypatingai išskirdamas Joną Aistį. Girdi, kai buvau jaunas studentas ir skaičiau keturvėjišką Aisčio eilėraščių, kur jis skundėsi, esąs jau 28-rių metų, galvojau, koks senas, koks senas tas Kossu-Aleksandravičius besąs; o kai dabar, po trisdešimties metų skaitau jo "Jaunystę", su savotišku pavydu atsidūstu: kokio jauno Aisčio tebesama...

Po Bogutaitės ir Barono —
Pūkelevičiūtė rauda...

Kaip ir kieno buvo pristatytas pats Kazys Bradūnas, nebegaliu gerai prisiminti. Jei neklystu, apie jį keletą žodžių bus pasakiusi A. Zailskaitė.

Vitalija Bogutaitė skaitė savo poeziją, dalinai skaitytą Detroito publikai, dalinai talpintą "Atcityje". Tai ištraukos iš ciklo "Tiems, kuriems negrįžti" (?), ir taigi ištraukos iš Dariaus Lapinsko "Lokio" operos libreto. Kurie jau buvome girdėję ištraukas iš "Kuriems negrįžti"... dabartinis pakartojimas paliko ypač gerą įspūdį, nes poezija, kaip ir muzika, vis labiau ima patikti, kai ją pramoksti. Iš ilgų, karštų plovimų supratome, kad patiko ir pirmą kartą girdėjusius. Plojo, mat, jaunimas, kuris nepataikauja ir nemeluoja.

Aloyzas Baronas paskubomis perskaitė apyskaitę, kurios vardas kažkas panašus į "Rezidencija priemiestyje". Tai psichologinis dalykas, mažo berniuko padėtis išsiskyrusios šeimos tragedijoje. Įdomu šiame vaizdelyje yra tai, kad mšle lieka visko pradžia ir pabaiga. Pabaigai artėjant, klausytojas galėjo jau laukti berniuko žuvimo po mašinos ratais, ar ko panašiai pigaus, bet "aiškaus". A. Baronas to nepadarė, berniuką palikdamas vaikščioti į geležinkelio stotį ir laukti pargrįžtančios mamos. Ši apyskaitė (ar novelė)?, jei neklystu, jau buvo kažkur spausdinta. Reikia paminėti, kad tiek apie Bogutaitę, tiek apie Baroną, tiek ir apie ankstesnius programos dalyvius zūite zūjo fotografai, žyptelėdami, spragsėdami iš visų pusių, aiškiai trukdydami tiek kūrėjams, tiek ir publikai.

Bet, va, atėjo laikas, kada apirimo ir fotografai ir nutilo programos lapelių čezėjimas. Užgeso šviesos. Prabilo Birutė Pūkelevičiūtė. Tai buvo 25 minučių deklamacija be sustojimo. Artistiška, klasiška deklamacija, vietomis palydima pianino muzikos. Nelaukta ir netikėta staigmena! Vėliau, pertraukus metu (po Pūkelevičiūtės pasirodymo buvo padaryta pertrauka) šokome seniai begirdėtą poetę sveikinti. Klausiu, kada šis kūrinys gimė? Atsakė: prieš kokius ketverius metus. Klausiau, kokio gi žanro šis kūrinys yra? Jokio atsakymo. Klausiau, kaip jį pavadinate? Atsakymas: "Rauda". Ak, taip tiesa: "Sūneli mano, dobilėli mano, kokiais žiedais tu sužydėsi, kokiais lapeliais sulaposi..." Ir "... Broleli mano, dobilėli mano..." Ir vėl "... Berneli mano, dobilėli..." Trijų moterų aimanos perpynę visą kūrinių, kritusiam berneliui — kariui — partizanui menamai skirtą. Kodėl Birutė Pūkelevičiūtė taip ilgai tylėjo, kodėl ji taip ilgai šito momento laukė? Nebeklausinėju, nes vis nauji sveikintojai, vis jauni autografų rinkėjai iš kitų kontinentų. Beje, vienas iš sveikintojų buvo Vytautas Alantas. Girdėjau, kaip jis džiaugėsi "Raudos" pagonišku... Argi tikrai "Rauda" pa-

goniška? Nekantriai lauksime, kol "Rauda" pasirodys knygos formoje. O juk pasirodys, juk bus atiduota skaitytojui?

Pro ramų Vaičiulaitį
į senstantį Aistį

Kai po Pūkelevičiūtės "Raudos" išėjome į plaučius patraukti gaivaus oro, buvo Dainavos padangėse išiziebe visos žvaigždės, o pažemiui plaukiojo švento Jono vabalėliai. Rūdėsi, kad gal ir nebeverta grįžti į tvankią salę, nes kas gi gražaus po "Raudos" begalėtų būti. O tačiau, kaip gerai kad sugrįžome. Dabar ir vėl pirmuoju išėjo Kazys Bradūnas, paskaitydamas keletą eilėraščių iš ciklo, pavadinto "Susitikimai su Čiurlioniu". Tai, taip sakant, "akvareliniai eilėraščiai", sukurti į Čiurlionio paveikslus bežiūrint. Puikūs eilėraščiai, su spalva ir muzika. Po jo sekęs Aloyzas Baronas paskaitė pluoštą humoristinių eilėraščių, po kurių beveik kiekvieno punktelio publika žvengle žvengė, karlais kai kurį posmelį dargi katutėmis palydėdama. Viena tik pastaba Baroniui: neskubėk skaityti! Sparčiai skaitant nuostolių buvo visiems.

Ramus, tylus stilistas Antanas Vaičiulaitis skaitė vienodą, nuobodoką balsu ir, tur būt, ugnies pasisemti atėjusį jaunimą kiek nuyvė. Juoba, kad ir jo kūrinys buvo lygus, be intrigos, be verpetų. Jis pasakojo apie Žaliosios bažnyčios kleboną, apie zakristijoną, ir bažnyčioje įsikūrusį žvirblį, kuris abu anuo du vyrų pragyveno. Atidus klausytojas galėjo gėrėtis neatsigėrėti A. Vaičiulaičio klasišku stiliumi, detalių išbaigimu, dalybe nebegirdėtu, tik jo bevartojamų žodžių.

Ir, va, atėjo eilė Jonui Aisčiui, vakaro garbės svečiui, amžinos jaunystės skelbėjui, visų dėmesio centrui. Visi jo eilėraščių eilėraščius glėbiais skaitėme, atmintinai mokėmės, deklamavome, bet daugelis nebuvome girdėję paties poeto balso, ir temate jo veidą tik nuotraukose. Dabar jis stovėjo prie pulsto nedidukas, kūdas, aštrių veido bruožų ir jo ilgesingame žvilgsny nebuvo jaunatviško žibėjimo. O kai pradėjo skaityti, tai girdėjome aiškų, bet pritildytą ir prikimusį pranašo balsą, vėl ir vėl tariantį testamentinius žodžius. Apie jaunystę, rodos, neišgirdome nieko. Priešingai: poetas skelbė paskutinį žygi amžinybėn, nebenorėjo grįžti atgal, "nors šaukte kas šauktų", netroško garbės ir t. t. Net ir tie, ne subjektyvūs eilėraščiai, kaip "Mano giminės kilmė", "Daina", "Vandenys" — nežaižaravė karštais jaunystės anglimis, o buvo elegiški, ilgesingi, liaudies motyvais атаusti. Įspūdis nepaprastas! Mirtinai nuščiuvusi publika sugavo kiekvieną, kad ir tyliausią poeto žodį, o poeto virpančios, ant pulsto paklotais delnais rankos hipnotizuojančiai traukė kiekvieno žvilgsnį.

Tu mik, o sapne tau drugeliai
sapnuosis...

"Laisva, uginga, nežabota"
— buvo duotas šiam jaunimo

PABUČIUOK TĄ ŽEMĘ

SESEI MARYTEI

Toli kaip paukštužė viena gyvenai,
Ir dar toliau skristi nūnai ketini...

Pasiėkus Lietuvą, apmaldžius

jausmus,
Lankydamą gamtą, miestus ir
kaimus —

Kai glostys alkūnes suplaukę įvairai,
Lieknutės gėlytės kilos žiedus takuos,
Pavasario saulė sklaidutose žibės,
Žaliuojančiam gojui gegutė kukuos,
Padangėj ir medžiuos sparnuočiai

čiulbės —
Tuomet prisimini kaip čia, užjūry,
Toli nuo tėvynės, lietuvių būry,
Jai džingant mes džugom naktis ir

dienas:
Giedojom jai liaupses, dainavom

dainas.
Jai liūstant, liūdejom ir laužėm

rankas:
Jai vargant budėjom ir siuntėm

aukas —
Kai ligins šešėlius beržai ir klevai,
Rasa puoš žemčiūgais lankų kilimus,
Bučiuos saulė žemę kur ilsis tėvai —
Pabučiuok tą žemę, Maryt, ir už mus...

NADAS RASTENIS

1966. 5. 13.

rengtam (studentų ateitininkų) literatūros vakarui motto. Užtat pats nežabotas, ugingos jaunystės skelbėjas padarė didžiausią staigmeną, daug ką, tik ne jaunystę deklamodamas. Toks kontrastingas vakaro rengėjų užmačioms Aisčio išėjimas, jį padarė dar įdomesnį, originalesnį. Plovimų audros, viena po kitos, ritosi ir ritosi, kelis kartus poetui atsistojant. Seniai beteko būti ludininku tokio entuziazmo, tiek pagarbos, šilumos parodymo kūrėjui.

Ir tai dar ne viskas. Paskutiniam žodžiui tarti prie pulsto priėjusi Elena. Bradūnaitė publika paprašė atsiversti programos puslapį, kuriame buvo atspausdinta J. Aisčio "Lopšinė" ir kartu tyliai ją sudainuoti. Vakaro rengėjų — ateitininkų tam jau būta susimokiusių ir melodiją surepetavusių. "Tu mik, o sapne tau drugeliai sapnuosis. Ir sparneliais lengvais tave mariomis neš..." subtiliai, bet drąsiai, žinančiai pasklidęs šilta lopšinės melodija po "baltuosius rūmus". Vienas posmas po kito, iki visi septyni buvo išdainuoti. Pradžioje tik iš susimokėlių krūtinėmis, bet ilgainiui dainuojant visiems, visiems, išskyrus patį Joną Aistį, iš kurio akių dabar švietė graudulys ir nustebimas.

Tie, kurie vidurnaktį grįžome iš Dainavos Detroitan (pirmadienį laukė sunki darbo diena), gailėjome tų detroitieškių, kurie iš Dainavos su saulės nusileidimu pabėgo. Gailėjome ir tų jaunuolių, kurie ten pat, Dainavoje stovyklaudami, šešių iškilų rašytojų kūryba pasigėrėti neatėjo. Tiems, kurie girdėjome ir matėme, Jaunimo metų literatūros vakaras Dainavoje liks atminty ilgam.

Pranešas diplomatas sako, kad amerikiečiai yra apsvaigę nuo savo turto. Bet jie šlitiniuoja ne dėl to, o dėl mokesčių naštos...

Kokiu būdu galima pamatyti mūsų netolimos praeities siaubumą?

Mes visi žinome, kad gana daug lietuvių buvo aplinkybių priversti bėgti iš savo tėvynės, kurią nusiaubė rusai bolševikai. Nors nuo to laiko (1944) yra praėję nedaug metų, bet vis dėlto yra dabar nemaža žmonių, kurie bėgdami iš savo tėvynės su savo tėvais, buvo dar visai jauni ir negali kaip reikiant įsivaizduoti visus tuos šurpius reģinius; ir yra dabar tokių žmonių, kurie gimė jau ne savo tėvų žemėje, ir kurių daugelis vis dėlto domisi tąja savo tėvų žeme. Kai pagaliau išėjo iš spaudos Juozo Kapačinsko parašyta knyga, pavadinama "Siaubingos Dienos", kurioje surašyti jo 1944-1950 metų atsiminimai, tai toje knygoje kiekvienas skaitytojas vaizdžiai gali pamatyti tos netolimos praeities įvykius arba, kitaip sakant, tos praeities siaubumą.

Šios knygos pradžioje autorius pasakoja apie jo išgyventas paskutines dienas Kaune, pasakui apie gyvenimą savo tėviškėje (netoli Virbalio, Kybartų).

Kai rusai bolševikai artėjo iš rytų pusės, teko ruošti apsigyvenimui Vokietijoje. Tokiu pakrikimo momentu kiekvienas galvojo, kad į vakarus pasitraukia laikinai. Ir tokių į vakarus traukimosi momentu visur buvo matyti gaisrų pašvaistės, o

APLANKYKITE SAVO GIMINES LIETUVOJE

Gordon Travel Service, 220 S. State St., Chicago, tik ką paskelbė šiais metais jau trečios grupės kelionę į Vilnių tiems, kurie nori susitikti su savo giminėmis Lietuvoje. Ši grupė išvyks iš Chicagos rugpjūčio 31 dieną. Grupės nariai praleis pilnas dvi savaites Vilniuje, besimatydami su savo šeimos nariais.

Visi skridimai atliekami sprausminiais lėktuvais. Keleiviai gaus pirmos rūšies viešbučius su privačiomis voniomis ir trims valgiams kasdien.

Vilnius yra ideališkoji vieta panašioms šeimos narių susitikimams. Jūsų giminės gali labai lengvai ir nebrangiai pasiekti jį iš bet kurios Lietuvos vietos traukiniais, busais ir lėktuvais. Miestas pilnas įvairių viešbučių, restoranų, parkų ir kitų susitikimo vietų, taip kad jūs kartu su giminėmis kiekvieną dieną galite praleisti labai ramioje ir malonioje nuotaikoje.

Gordon Travel Service jau kelinti metai organizuoja panašias keliones. Paašškėjo, kad šios kelionės labai populiarios Chicagos lietuvių tarpe. Dvi jų suorganizuotos grupės susitikti su giminėmis šią vasarą išvažiuoja — viena birželio, o kita liepos mėnesiais, bet jos jau yra visiškai užpildytos.

Jei kas dar norėtų prisijungti prie rugpjūčio 31 d. grupės, tai turi skubėti užsiregistruoti galimai anksčiau. Parašykite Gordon Travel Service, 220 So. State St., Chicago, arba patelefonuokite WE 9-6362, ir gausite visas informacijas. (Pr).

viršum galvų užė lėktuvai. Žmonės begdami buvo labai išvargę. Ūkininkai bėgdami į arkliais pakinkytus vežimus prisidėdavo visokio maisto ir šiaip visokių reikmenų, ir kad netektų badauti, pasiimdavo dar į savo vežimus vieną kitą avį ar kokį nors paukštį, ir taip pat dar prisirišdavo vieną ar dvi karves.

Pasitraukus į Vokietiją, kaip autorius nurodo, tie pabėgėliai buvo vokiečių apgyvendinami įvairių miestų stovyklose, kuriose sveikesni žmonės buvo vokiečių varomi į visokius darbus. Kadangi tada sąjungininkų lėktuvai dažnai bombarduodavo visokias vietas, tai, paskelbus oro pavojų, visi gyventojai turėdavo bėgti iš namų ir darboviečių į slėptuves arba į artimiausią miškelį. Po tokių bombardavimų tekdavo matyti rūkstančius miesto griuvėsius ir vietomis negyvus užmuštus žmones.

Kai 1945 m. gegužės 7 d. Vokietija pasirašė kapituliacijos dokumentus, tada prasidėjo kitokis gyvenimas Vokietijoje. J. Kapačinskas apie visa tai savo knygoje beašišškai aprašinėja įvairius gyvenimo nuotykius. Kai tas karas su Vokietija pasibaigė, tai pabėgėliai manė, kad visos armijos netrukus pasitrauks iš užimtų kraštų ir visoms tautoms bus atstatyta laisvė.

Įvairiose Vokietijos vietose, kuriose buvo susispietę lietuvių pabėgėlių būriai, buvo sudaryti vadinamieji lietuvių komitetai, kurie rūpinosi lietuvių reikalais. Kai paašškėjo, kad sovietiniai rusai negalvoja pasitraukti iš užimtų kraštų, tai lietuvių viltys grįžti į tėvynę pradėjo blėsti. Tada daugelis amerikiečių kareivių, kurie buvo įžygiavę į Vokietiją, stebėjosi, kad lietuviai nenori grįžti į savo tėvynę, ir apie sovietus jie tada buvo geresnės nuomonės, nes juos laikė draugais, karo sąjungininkais.

J. Kapačinskas nurodo, kaip buvo tvarkomos, pasibaigus karui, apgyvendintos lietuviais įvairios stovyklos Vokietijoje. Jos buvo tvarkomos vadinamosios "UNRRA" organizacijos; visi pabėgėliai tada imta vadinti "displaced persons", tokie pabėgėliai buvo žymimi dažnai dviem raidėm D.P., ir lietuviai tada save ėmė vadinti **dypukais**. Įvairiose vietose buvo steigiamos jaunimui mokyklos, pradžios ir gimnazijos, taip pat dar įvairios suaugusiems specialios mokyklos. Kai kuriose vietose buvo leidžiami lietuviški laikraščiai ir šiaip knygos. Taip pat buvo ruošiami visokie suvažiavimai, koncertai, vaidinimai.

Autorius gana teisingai nurodo, kaip tuose komitetuose kildavo kokie nors nesusipratimai ar įtarinėjimai. Vienu žodžiu, skaitant tokią knygą iškyla mintys tos praeities vaizdai. Kadangi man pačiam tekdavo tada pavažinėti po įvairias stovyklas, ir tekdavo visa tai pamatyti,

Ginkime Lietuvos istorines tiesas

Atsiliepiant į M. Gelžinio ir P. V. Raulinaičio straipsnius

ALGIRDAS GUSTAITIS

M. Gelžinis jau ne pirmą kartą atremia vokiečių mokslininkų ar "mokslininkų" žūtbūtinus kirčius į Mažąją Lietuvą. Kitiems Lietuvos istorikams leipgyviškai tylint, jisai eilutė po eilutės išsudiuduoja vokiečių vadinamas studijas Prūsijos, Lietuvos klausimais.

1966 m. birželio mėn. 29 d. "Naujienos" nr. 152 baigė spausdinti jo per 23 atkarpas ėjusią studiją "Dr. Gertrud Mortensen ir Mažoji Lietuva". Kiekvienas lietuvis, bent kiek domintis Mažosios Lietuvos (ar Prūsijos) klausimais, tąją studiją privalėtų rūpestingai perskaityti. Ten pagrįstai atremiami ne tik vokiečių, bet ir kai kurių lietuvių provokiški tvirtinimai.

Baigiamoj atkarpoje didž. gerb. M. Gelžinis rašo: "Mortensenienės Lietuvai kraštutiniai kenksmingos idėjos, kurioms iš lietuvių pusės nebuvo plačiau prieštarauta, įtakavo 45 metų bėgyje moksliskąjį pasaulį. Rytų Europos klausimų studentai ir interesantai už Vokietijos ribų, neradę šalia Mortensenų raštų, kitokios minties literatūros, kartais ir norėdami, buvo priversti jų knygomis naudotis.

Nacių laikais Mortensenų išvadamis rėmėsi Vokietijos Už-

kas yra šioje knygoje išpasakota, ir turiu dar pabrėžti, kad visa tai yra išpasakota teisingai.

Ši knyga turi 273 puslapius. Popieris gana geras. Daug yra iliustracijų, rodos 88, taigi tos iliustracijos palengvina pamatyti visus tuos aprašytuosius vaizdus.

A. Kelmūtis

seinio Reikalų Ministerija ir, užėmus Lenkiją ir Pabaltį, Ostdeutsche Mittelstelle, kuriai buvo pavesta anų laikų kolonizacija vokiečiais".

Toliau M. Gelžinis nurodo, kad tosios kolonizmo idėjos tebėra gyvos vokiečiuose ir šiandien, ir t. t.

Kai kas pasakys: na, kiekvienas gina savo reikalus.

Apie tokį ne savų, o svetimų reikalų, gynimą teisingai rašo P. V. Raulinaitis 1966 m. birželio 28 ir 29 d. d. "Drauge", nr. nr. 150, 151, atremdamas vieno istoriko (lietuvio) rašinį "Aidų" žurnale Nr. 5 (190), kalbantį apie Lietuvos krikštą. P. V. Raulinaitis teisingai įrodo, kad Lietuvos krikšto data laikytina 1251 metais, Lietuvos Karaliui Mindaugui su visu dvaru ir daugybe lietuvių priėmus krikštą. Jis taip pat rašo, kad kad Lietuvos pradžios išklotina prieš Kristinuos laikus, o ne kokiam nors XIII a., kaip kai kurių lengvapėdiškai drįstama manyti.

Suminėjus du šiuos rašinius, noriu pasakyti iš gyvenimiškos patirties: kaip giliai lietuviuose jauges tautinio išsigimimo puoselėjimas, labai aiškiai patyriau rengdamas naujus Lietuvos žemėlapius, juos grįsdamas istorine tiesa, lietuvių tautos praeitimi, geografiniais faktais. Prieš tai šoko piestu visokie menami autoritetai.

Tikrasis šeimininkas

Kaip esant svečiuose pirmą kartą pažinti, kuris yra tikrasis šeimininkas?

— Stebėk, kurs saikėja koktelius! atsako John Harrington.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Pati žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti daugel metų patyrimo siunčiant

DOVANAS — SIUNTINIUS Į USSR.

Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klientų patenkinti. Garantuotas skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinkimas prieinamom kainom.

Dėl informacijų ir nemokamų katalogų kreipkitės į visus mūsų skyrius.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

• NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue	AL 4-5456
• NEW YORK, N. Y. 10011 — 108 West 14th St.	CH 3-3005
• BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue	EV 4-4952
• BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue	DI 5-6808
• BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
• SOUTH BOSTON 27, Mass. — 327 West Broadway	AN 8-0068
• BUFFALO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
• CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue	BR 8-6966
• CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street	WA 5-2737
• CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road	TO 1-1068
• DETROIT, Mich. — 7300 Michigan Avenue	VI 1-5355
• GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W.	GL 8-2256
• HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau	GL 7-1575
• HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030	246-0215
• IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave.	ES 2-4685
• YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue	RI 3-0440
• LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd.	AN 1-2994
• LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street	FO 3-8569
• NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Avenue	BI 3-1797
• NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue	LO 2-4446
• PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street	MU 4-4619
• PASSAIC, N. J. — 176 Market Street	GR 2-4387
• PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave.	PO 5-5892
• PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street	HU 1-2750
• SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street	FI 6-3571
• WATERSURY, Conn. — 905 Bank Street	PL 6-6766
• WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street	SW 8-2868

SPAUDA PAVARČIUS IR PASKAIČIUS

Rašo L. BARTUS

Ar frontininkai jau ruošiasi pokalbiui su komunistais?

“Aidai”, mėnesinis kultūros žurnalas, leidžiamas “Tėvų pranciškonų”. Redaguoja Juozas Girnius, kartais žmonių pavadinamas civiliniu frontininku dvasios vadu. Gal ir teisingai: iki 1964 metų pabaigos “Aidus” redagavo Antanas Vaičiulaitis, redakcijos narių padedamas. Su 1965 m. pradžia redagavimą perėmė Juozas Girnius, redakcijos nariai dingę, liko vienas vadas.

Neseniai išėjęs “Aidų” birželio numeris daug vietos skiria 1941 m. liūdnei ir garbingai praeičiai. Tais metais bolševikai žiauriai lietuvius trėmė Sibiran, bet tais pat metais tėvynėje likę lietuviai vokiečių ir bolševikų karo pradžioje ėmėsi ginklo ir pliekė bėgančius komunistus — sukilo.

Pirmame puslapyje išspausdintas straipsnis leidžia suprasti, jog “Aidai”, frontininkų užkariautas žurnalas, ne tik neužmiršo kovos prieš bolševikus, bet net labai prasmingai įvertina žuvusiųjų pasiaukojimą ir laukia iš jaunimo kovos žygių. Bet to pat numerio kaikiuriuose raštuose jau prasikiša lyg ir nusileidimas ar baimė “užgauti” bolševiką. Pirmą puslapį užvertę, žvelkime į paskutinį: poetės Onos Lukauskaitės (kitur raštuose Lukauskaitė vadinama ne Ona, bet Galina) gana trumputėje biografijoje sakoma, jog ji “devyneris metus praleido Rusijos šiaurėje”.

Kaip tai suprasti? Maironis tam tikrą savo gyvenimo laikotarpį praleido Šveicarijoje ir sukūrė puikių eilėraščių. Tumas Vaižgantas tam tikrą laikotarpį praleido Švedijoje, ir t. t. Betgi Ona Lukauskaitė devyneris metus šiaurės Rusijoje “praleido” ten bolševikų ištremta. “Aidai” rado reikalą nutylėti ir nepriminti, jog poetė bolševizmo kankinė — tremtinė.

popiežiaus pradėtas “dialogas” (pasikalbėjimas) su komunistais?

davo į ligoninę. Kai senas katinas pasidarydavo nebereikalingas, nemielaširdingas savininkas išveždavo paklaidinti.

Bet juk poetė Lukauskaitė buvo ištremta, vyskupai buvo ištremti! Kodėl “Aidai”, frontininkų žurnalas, jau pradeda vengti bolševikų darbus teisingai aptarti? Gal jau turi įtakos

Apie vyskupo Petro Maželio mirtį “Aidai” rašydami sako, jog jis buvo išrinktas vyskupijos kancleriu “išvežus Telšių vyskupus”. O kas tuos vyskopus išvežė, kur ir kodėl — “Aidų” rašytojas nutyli. Rodos, lyg nežinoma vežti ir išvežti žodžių reikšmė. Kai lietuvių ūkininko kieme ar tvarte prisirinkdavo nebereikalingų dalykų, jis išveždavo... Kai žmogus sunkiai susirgdavo — išvež-

Subradūninkime visą mūsų poezijos kraitį

“Aidai” rašo ir apie Jaunimo metų kalendorių, kurį “Naujienose” peržvelgėme pagreičiu su Jakavičiaus kalendoriais.

Nepilnai trijose eilutėse kalendorius įvertinamas gerai: “Parengtas rūpestingai — sutelkta daug glaustos informacijos apie Lietuvą ir lietuviškąją išsiviją”. Toliau beveik dešimt kartų daugiau prirašyta apie kalendoriaus neigiamybes ir paskandinamas kalendoriaus sudarytojo S. Barzduko rūpestingumas.

Perdėm vyraujanti neigiama kritika “Aiduose” baigiama priekaištu, kam kalendoriuje įdėti Vaidilutės, Tyrų Duktės ar Šemerio eilėraščiai — gal būtų buvę gyviau priminti jaunimui bent Bradūną, Nagį ar Nyką Niūliūną.

Galėtume ir mes dar pridėti — kodėl nepriminti ir Henriką Radauską?

Labai šaunus “Aidų” siūlymas atsiliepia į nepriklaus-

JAV pašto valdytojas Lawrence F. O'Brien žiūri į pagamintą pašto ženklą Lenkijos krikšto tūkstančiui metų paminėti. Manoma, kad dabartinė lenkų valdžia neįteis laišku su tokiais ženklais.

mais Lietuvos laikais buvusį šūkį: “Vyrai, sukiaulinkime Lietuvą!” — auginkime daugiau kiaulių. Išsivijoje dabar siekiama raštus subradūninti, sunaginti ar su neliūninti. O kad Tyrų Duktė buvo viena iš moderniosios poezijos pradininkė, kam ją dabar beprisiminti. Ji Alytuje pensininkės dienas leidžia ir tarp “tremtinių” iškilti nesistengia.

Prie kalendoriaus temos papildomai sugrįžus reikėtų pasakyti, nors auksas ir pelenuose žiūba, bet kalendoriuokas permenkas tiek Šemerio tiek Bradūno poezijai ir “Aidai” nei Vaidilutei, nei Tyrų Tukterei nei Šemerui pavydėti neturėtų.

“Aukso žąsis” ir “Jaunimo metai” spaudos skelbimuose

Prieš “Aukso žąsies” filmo parodomą spauda buvo kupina reklaminių straipsnių, o vėliau — atoslūgis. Dainų šventė ir Jaunimo kongresas taip pat suteikė spaudai daug skelbimo pobūdžio straipsnių. Ir vėl bus atoslūgis.

Sekant “Aukso žąsies” aprašymus — buvo ko “pavartyti ir paskaityti”: nors apie tą patį filmą, bet kiekviename straips-

nyje, kiekviename laikraštyje savaip buvo rašoma. Stilčiau puošnumas bei įvairumas nekvepėjo nubodumu.

Nei Dainų šventės nei Jaunimo kongreso rengėjai tokios puikios žurnalistinės reklamos, kaip “Aukso žąsies” būrelis, nesugebėjo išvystyti. Jaunimo metais jaunų spaudos bendradarbių dar nesulaukėme. Išryškėjo Jurgio Janušaičio, jau ne jauno vyro, meilė spaudai. Jo straipsnius apie Dainų šventę ir apie Jaunimo kongresą matėme “Naujienose”, “Drauge”, “Dirvoje”, “Darbininke”, “Tėviškės Žiburiuose”, gal ir dar kur kitur. Bet ne kartą ir prisiminė skaitytojui giesmė apie šv. Petrą: “Petreli, žvejeli, ką tu padarysi — tūkstantį žmonių viens neišmokysi”.

Išskirtinai reiktų pasveikinti Algirdą Budrecką, kad jis šiais modernizmo laikais nepabūgo “Aušros” laikų poetų pavyzdžiais sukurti eiliuotą pasveikinimą Jaunimo kongresui.

Jaunimo metams į antrą pusę persiritant, malonu būtų matyti kiekviename laikraštyje nors po vieną jauną bendradarbį. Spauda galėtų savo “šventę” švęsti. Juk dabar viskas sušventėjo: vaikai pievoje gimnastikuoja, dainuoja ir žaidžia — sakoma, jog tai jaunimo šventė; sportininkai sušilę kamuolių spardo ir visai švęsti nemano, bet sakoma, jog tai sporto šventė. 1924 metais, net krikščionių demokratų valdomoje Lietuvoje buvo Dainų diena, bet dabar “tremtiniai” dainų dienas išdangino, įvedė Dainų šventes.

◆
Nebūk giriamas, bet būk girtinas.

◆
Žąsies, kuri deda aukso kiaušnius, neparduoda.

◆
Dainuosi ilgiau, skausmą nustumsi toliau.

◆
Jei ne Thomas Edisonas, tai žmonės televizijos šiandien turėtų žiūrėti prie žvakių šviesos — pasakė kitas juokdarys Dave Gardner.

“NAUJIENOS” BOLŠEVIKAMS
VRA PAKŠTIS JU AKYSE

— NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, JULY 16, 1966

Pokis Joe, Calif. Aštūs akmenys neleidžia priplau ti pa. antę nei jūry lūtamis nei laukinams anštam.